

Til berørte parter

Vår dato: 31.01.2022
Vår referanse: 22/1
Veilederen erstatter: 20/79317

Søkeveiledning RÅK-tilskudd

Innhold

Søkeveiledning RÅK-tilskudd.....	1
Innledning.....	2
Oversikt over endringer.....	2
1. Hva er RÅK-tilskudd	2
2. Hvem kan motta RÅK-tilskudd	3
2.1 Hvilke ferdigvarer kan motta tilskudd?.....	3
2.2 Hvilke råvarer omfattes av ordningen?	3
2.2.1 Særlig om råvarer det er gitt samtykke til etter IB-forskriften § 3 sjette ledd	4
2.3 Gjeldende satser	4
2.4 Hvor må varen selges?	5
3. Hva må jeg ha tilgjengelig før jeg kan søke?.....	5
4. Hvordan søke om tilskudd?	5
4.1 Reseptgodkjenning.....	6
4.2 Tilskuddssøknad.....	8
4.3 Når er fristen for å søke?	8
4.4 Når blir tilskuddet utbetalt?.....	8
5. Hva gjør jeg hvis resepten endrer seg?	9
5.1 Årlig gjennomgang av godkjente resepter	9
6. Hva gjør jeg hvis jeg oppdager feil i en resept eller en søknad?	9
7. Landbruksdirektoratet foretar kontroller.....	10
7.1 Retting av feilutbetalinger/tilbakebetalingskrav	10
7.2 Tilbakeholdelse	11

7.3 Avkorting	11
7.4 Renter	12
7.5 Innkreving av tilbakebetalingsbeløp, avkorting og renter	12
7.6 Utestegning	12
8. Rettigheter og klageadgang	12

Innledning

I denne veiledningen gir Landbruksdirektoratet utfyllende informasjon om råvareprisutjevning for bearbeidede jordbruksvarer. Slike bearbeidede jordbruksvarer kalles ofte for RÅK-varer og korttittelen til forskriften som regulerer ordningen er RÅK-tilskuddsforskriften.

Bedrifter som søker om RÅK-tilskudd, er ansvarlig for å sette seg inn i regelverket før de søker. Denne veiledningen inneholder utfyllende informasjon til forskriften, men er likevel ikke uttømmende for alle forhold. Dersom noe er uklart kan spørsmål rettes til Seksjon Næringsmiddelindustri i Landbruksdirektoratet som forvalter ordningen.

Oversikt over endringer

Veilederen er oppdatert, og har fått referansenummer den 31. januar 2022:

I punkt 2.2.1 finnes nå oppdatert informasjon om råvarer det er gitt samtykke til etter IB-forskriften. Råvarelisten i avsnitt 4.1 er oppdatert. I avsnitt 2.2 er det nå presisert at importerte råvarer som er bearbeidet i Norge ikke er tilskuddsberettiget. Det er også gjort enkelte språklige endringer.

1. Hva er RÅK-tilskudd

Formålet med ordningen er å kompensere for prisforskjeller på jordbruksråvarer mellom Norge og utlandet, slik at næringsmiddelindustrien i Norge kan produsere og omsette industrielt bearbeidede jordbruksvarer basert på norskproduserte jordbruksråvarer, se forskriften § 1. Dette kalles for råvarepriskompensasjon og forkortes «RÅK». Ferdigvarene som omfattes av ordningen omtales som RÅK-varer.

RÅK-tilskudd gis i form av prisnedskrivning (PNS) av de råvarene som benyttes i produksjonen av RÅK-varer. Satsene fastsettes på grunnlag av differansen mellom norsk pris og verdensmarkedspris inkludert tollsats, på de råvarene ordningen omfatter.

Bevilgningen til RÅK-tilskudd avtales i jordbruksforhandlingene, og vedtas av Stortinget.

2. Hvem kan motta RÅK-tilskudd

Alle vilkårene for å motta tilskudd er beskrevet i forskriften. For å søke om tilskudd må foretaket være en aktør i næringsmiddelindustrien i Norge. Det fremgår av ordningens formål. Videre er grunnvilkårene beskrevet i § 2.

Disse er

- at foretaket produserer industrielt bearbejdede jordbruksvarer (ferdigvare) som er omfattet av vedlegg 2 til forskriften
- at ferdigvaren inneholder norskproduserte jordbruksråvarer omfattet av vedlegg 1 til forskriften
- at ferdigvaren omsettes i et dagligvaremarked eller et spesialmarked

2.1 Hvilke ferdigvarer kan motta tilskudd?

Det er ferdigvarens varenummer i tolltariffen som avgjør om et produkt er tilskuddsberettiget eller ikke. Forskriftens vedlegg 2 lister opp hvilke ferdigvarer det kan utbetales tilskudd til. Merk at varebetegnelsen kan avvike fra fullstendig varebetegnelse i Tolltariffen. For de varene som har «ex» foran varenummeret, kan det kun gis tilskudd for de varene som er spesifisert i varebetegnelsen i andre kolonne i vedlegget. Som vist under kan det gis PNS til alle varer som klassifiseres under 19.01.2097, mens det kun kan gis tilskudd til «andre kake- eller bakerimiks i tørr form» for varer plassert under varenummer 19.01.2098. Det vil si at dersom foretaket produserer en vare som er klassifisert på 19.01.2098, men som ikke er i tørr form, kan ferdigvaren ikke få tilskudd.

Varenummer i tolltariffen	Varebetegnelse
19.01.2097	Deiger, tilformede, som inneholder ost og/eller høyst 20% pølse, kjøtt eller flek
ex 19.01.2098	Andre kake- eller bakerimiks i tørr form, glutenfri diettmat og laktoseredusert diettmat

Søker er selv ansvarlig for å benytte korrekt varenummer ved innmelding av resept. Dersom du er usikker på hvilket varenummer i tolltariffen ferdigvaren klassifiseres under, anbefaler vi at foretaket søker Tolletaten om bindende klassifiseringsuttalelse (BKU). Du kan lese mer om klassifisering på Tolletaten sin nettside.

Et ytterligere kriterium for å motta tilskudd for salg av ferdigvarer omfattet av vedlegg 2, er at ferdigvaren er industrielt produsert. Serveringsvirksomhet, som for eksempel restauranter, catering og annen tilsvarende virksomhet, som fremstiller mat for umiddelbar servering regnes ikke som industriproduksjon og kan derfor ikke få tilskudd for sitt salg.

2.2 Hvilke råvarer omfattes av ordningen?

Det er råvarene som benyttes til å produsere ferdigvaren som er grunnlaget for tilskuddsberegningen. Råvarene omfattet av ordningen fremgår av vedlegg 1 i forskriften. Det gis kun tilskudd for norskproduserte råvarer. Importerte råvarer som er bearbejdet i Norge er ikke tilskuddsberettiget. Ved kjøp av råvarer fra aktører som også importerer, må

søker forsikre seg om at det kun søkes om tilskudd for norske råvarer. Landbruksdirektoratet anbefaler alle foretak å inngå en leverandøravtale om at råvarene de kjøper er produsert i Norge.

Tilskuddet beregnes med utgangspunkt i de råvarene ferdigvaren lages av, og hvor mye ferdigvare som er omsatt i løpet av en måned. Søknadsprosessen er nærmere beskrevet under avsnitt 4.

Noen av råvarene i vedlegg 1 til forskriften er ikke tilskuddsberettiget i produksjonen av alle ferdigvarene nevnt i vedlegg 2. Disse er markert med en fotnote, eller er spesifikt nevnt som en egen råvare i vedlegg 1. Dette gjelder blant annet meieriråvarer til iskrem, hvor for eksempel melkepulver i utgangspunktet er tilskuddsberettiget, men ikke når det inngår i produksjonen av iskrem klassifisert under posisjon 21.05.

Dersom ferdigvaren videreselges som innsatsfaktor i annen ferdigvare, gis tilskuddet til det foretaket som først anvender råvaren. Dette følger av forskriften § 2 andre ledd. Et eksempel på dette kan være produksjon av kjeks med sjokoladebiter, der sjokoladebitene er laget av en annen produsent. Da er det produsenten av sjokoladebitene som skal søke om tilskudd for det melkepulveret som benyttes i produksjonen av disse. Melkepulver skal dermed ikke oppgis i resepten til kjeksprodusenten, med mindre det benyttes melkepulver i selve kjeksen.

2.2.1 Særlig om råvarer det er gitt samtykke til etter IB-forskriften § 3 sjette ledd

Når det er gitt samtykke til å anvende generiske varer av samme slag og samme kvalitet etter IB-forskriften § 3 sjette ledd, og disse råvarene også er tilskuddsberettiget etter RÅK-tilskuddsforskriften, kan det søkes om PNS for disse råvarene. Dette forutsetter at vilkårene som oppstilles for samtykke og de øvrige vilkårene for RÅK-tilskudd er oppfylt.

Samtykket gis som hovedregel med vilkår om at foretaket må kunne oppstille et balanseregnskap over innkjøpt norsk råvare og innført råvare, samt en oversikt over forbruk i de aktuelle ferdigvarene.

2.3 Gjeldende satser

Tilskuddssatsen for hver enkelt råvare fremgår av vedlegg 1 til RÅK-tilskuddsforskriften. Disse satsene oppdateres vanligvis ved årsskifte, men kan også oppdateres i løpet av året dersom markedsforholdene endrer seg betydelig. Forslag til nye satser blir sendt på høring, og endelige satser vedtas av Landbruks- og matdepartementet (LMD).

Hvilke satser som gjelder for tilskuddsberegningen, avhenger av tidspunktet foretaket gir fra seg besittelsen av varene. Dette innebærer at man kan søke om tilskudd når ferdigvaren er produsert og ikke lenger befinner seg på tilskuddsmottakers forretningssted. Normalt vil dette være når ferdigvaren er tatt ut av lager og overlatt til transportør for videre distribusjon ut til kunden. Landbruksdirektoratet kan ved kontroll be om bl.a. faktura og pakkseddel for å bekrefte leveransetidspunktet.

2.4 Hvor må varen selges?

Ferdigvaren må omsettes i et dagligvaremarked eller et spesialmarked. Som dagligvaremarked regnes blant annet salg til detaljister, grossister, storhusholdningskunder, skoler, institusjoner o.l. I tillegg er nettsalg, av for eksempel matkasser og dagligvarer, innenfor definisjonen av dagligvaremarked. Kravet om at varen skal omsettes i dagligvaremarkedet innebærer at gaver, gavesalg/salg til ansatte og eiere, demonstrasjoner i butikk, vareprøver o.l. ikke er tilskuddsberettiget. Det utbetales heller ikke tilskudd til varer som må kasseres.

Som spesialmarked regnes Svalbard, Jan Mayen, oljeinnretninger på norsk sokkel, internasjonale transitthaller på flyplasser, NATO-representasjoner, NATO-styrker på øvelse i Norge, ambassader/utenlandske representasjoner samt proviantering av skip i utenriksfart, unntatt norske fartøy registrert som fiskebåter og Sjøforsvarets fartøyer.

3. Hva må jeg ha tilgjengelig før jeg kan søke?

Før du kan søke om godkjenning av en resept på vegne av foretaket, må du ha oppdatert informasjon om produksjonen. Du må vite hvilke råvarer som benyttes og hvor mye råvare som brukes i produksjonen av 100 kilo ferdigvare.

Foretaket er selv ansvarlig for å oppgi korrekt varenummer på ferdigvaren det skal søkes tilskudd for produksjon av. Vi anbefaler at foretaket søker om en bindende klassifiseringsuttalelse (BKU), dersom dere er usikre på hvilket varenummer som er riktig for den aktuelle ferdigvaren. Landbruksdirektoratet kan be om at tilskuddsmottaker fremskaffer en BKU fra Tolletaten for det aktuelle produktet det søkes tilskudd for.

Når du skal søke på vegne av foretaket må du være tildelt rollen «Primærnæring og næringsmidler» i Altinn. Hvis du ikke har riktig rolle eller enkeltrettighet, må du få noen som har delegeringsmyndighet i ditt foretak til å delegere den til deg. Hvis du har problemer med å få tildelt riktig rolle, må du kontakte Altinn for å få hjelp med dette.

4. Hvordan søke om tilskudd?

Å søke om RÅK-tilskudd er en prosess i to trinn. Først må man søke om godkjenning av resepten til den ferdigvaren det skal søkes tilskudd for. Når resepten er godkjent kan foretaket søke om tilskudd.

Tilskuddsmottakeren må gi Landbruksdirektoratet nødvendige opplysninger som er relevante for behandlingen av søknaden og eventuell etterfølgende kontroll. Opplysningsplikten er hjemlet i forskriften § 6. Søkeren er ansvarlig for at opplysningene er korrekte. Opplysninger om drifts- og forretningsforhold er omfattet av taushetsplikten som følger av forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2.

Se mer informasjon om hvilke opplysninger Landbruksdirektoratet kan kreve under avsnitt 7 om kontroll.

4.1 Reseptgodkjenning

En resept beskriver råvareinnholdet i ferdigvaren. Du søker om godkjenning av resepter i Landbruksdirektoratets elektroniske søknadssystem med pålogging via Altinn.

Ved søknad om reseptgodkjenning, er det viktig å være spesielt oppmerksom på følgende:

- Det skal sendes inn én søknad om reseptgodkjenning for hver enkelt ferdigvare.
- Benytt så spesifikk fakturabetegnelse som mulig. Landbruksdirektoratet anbefaler artikkelnummer i tillegg til produktnavn.
- Det skal ikke sendes inn dokumentasjon sammen med søknaden, men foretaket kan bli bedt om dette når vi behandler søknaden eller senere. Vi kan blant annet be om produktdatablad, bindende klassifiseringsuttalelse (BKU) eller annen relevant informasjon for den ferdigvaren det søkes reseptgodkjenning for. Ved en eventuell dokumentkontroll må produktnavnet på dokumentasjonen kunne knyttes til varens fakturabetegnelse i søknaden. Direktoratet godtar utskrift/skjerm bilde fra systemer.
- Ved reseptinnmelding skal råvareforbruket ved produksjon av 100 kilo ferdigvare oppgis. Prosessrelatert svinn skal medregnes i råvareforbruket. Med prosessrelatert svinn menes tap av råvare som må anses å være en naturlig følge av en produksjonsprosess der det forutsettes en effektiv utnyttelse av råvaren i samsvar med det som er vanlig i bransjen. Typiske eksempler på dette vil være væsketap ved tørking eller steking.
- Svinn som ikke er prosessrelatert skal ikke oppgis som råvareforbruk i resepten. Eksempler på svinn som ikke er prosessrelatert kan være returvarer, kassering på grunn av feil i produksjonen (ukurante varer), skade ved lagring eller transport, utgått holdbarhetsdato, m.m. Dette er eksempler på svinn som ikke gir grunnlag for tilskudd.
- Det er søker som er ansvarlig for at alle opplysninger som er oppgitt i søknaden er korrekte, og at varen som produseres samsvarer med resepten som er godkjent. Dette inkluderer også ferdigvarens varenummer i tolltariffen.
- Forpakkingsstørrelsen kan føre til at varen skifter varenummer i tolltariffen.
- Dersom det skjer endringer i råvareforbruket av de tilskuddsberettigede råvarene, må endringen meldes inn fra og med den måneden endringen gjennomføres.

Det er den råvaren som faktisk benyttes i produksjonen som skal oppgis i søknad om reseptgodkjenning. Landbruksdirektoratet avgjør hvilke kvaliteter som omfattes av hver enkelt jordbruksråvare nevnt i vedlegg 1, jf. forskriften § 3. Det vil si hvilke kvaliteter som er tilskuddsberettiget. Dersom du er i tvil om hvordan en råvare skal oppgis må du kontakte direktoratet før innsending av søknad.

Dersom ferdigvaren du skal søke om reseptgodkjenning for inneholder kjøtt råvarer, skal det faktiske kjøttinnholdet oppgis i resepten. Eksempelvis skal dere oppgi 6 kg av råvaren «Svinekjøtt sortering 23%» i resepten, hvis dere benytter 10 kg pølse per 100 kg ferdigvare, og pølsa inneholder 60 % svinekjøtt.

Det er noen råvarer Landbruksdirektoratet ofte får spørsmål om, og vi har derfor laget en oversikt over hvordan disse skal oppgis:

Råvare/ingrediens	Hvordan råvaren/ingrediensen skal oppgis i resepten
Potetmel	«Potetstivelse»
Osteerstatning/Analogost	«Ikke tilskuddsberettiget»
Fersk ost, f.eks. kremost, Skyr, Kvarg	«Ikke-tilskuddsberettiget råvare», jf. fotnote 3 i forskriftens vedlegg 1 om at ost må være modnet eller formet fast ost.
Meieriråvare til iskremproduksjon	Velg de råvarene som heter «... til iskrem» dersom ferdigvaren klassifiseres på et varenummer i tolltariffen som starter med 21.05
Crème Fraîche, og andre syrnede varianter	«Rømme»
Myseproteinkonsentrat	«Mysepulver»
Lettmelk	«Helmelk flytende»
Kjernemelk, f.eks. symet og konsentrert	«Skummetmelk flytende»
Kjøttdeig uten tilsatt vann	Oppgis i sin helhet som aktuelt sorteringskjøtt, uavhengig av fettinnhold.
Spekepølse, som f.eks. salami og pepperoni	Oppgis i sin helhet som sorteringskjøtt. Dersom det er laget av ulike kjøttslag må andelen fordeles på de respektive kjøttslagene.
Skinke, pølse, kjøttboller, soddoller, o.l.	Faktisk kjøttinnhold i råvare/ingrediens skal oppgis som aktuelt sorteringskjøtt.
Soddkjøtt i terninger	Oppgis i sin helhet som aktuelt sorteringskjøtt. Avskjær ved produksjon av soddkjøtt regnes ikke som prosessrelatert svinn, og skal ikke oppgis.
Tørket kjøtt	Oppgi medgått ferskt kjøtt som aktuelt sorteringskjøtt
Buljong og kraft	Ikke tilskuddsberettiget råvare

4.2 Tilskuddssøknad

Søknaden om tilskudd sendes via det samme elektroniske søknadssystemet, som ble benyttet for å melde inn resepter.

For å motta tilskudd, må foretaket sende inn en søknad der det oppgis salgsmengde for varene med godkjent resept. Søknaden gjelder for forrige måned. Det er mulig å registrere salget manuelt i søknadssystemet, eller benytte vår mal for opplasting av tilskuddssøknad via en excelfil. Landbruksdirektoratet beregner varens tilskudd ut fra de godkjente reseptene og solgt mengde. I forbindelse med søknadsbehandlingen, kan direktoratet blant annet be om salgsfakturaer for de varene det søkes tilskudd for.

Dersom foretaket mottar varer i retur etter at de er solgt, må tilskudd for de aktuelle varene det allerede er søkt om tilbakebetales. Returvarene meldes inn på neste måneds søknad om tilskudd. Dette gjøres ved at dere oppgir negativt volum av den aktuelle varen i søknaden, og utbetalt tilskuddsbeløp blir trukket fra neste måneds utbetaling. Det kan for eksempel være retur på grunn av skade ved transport og lagring, utgått holdbarhetsdato eller andre grunner.

4.3 Når er fristen for å søke?

Et foretak må melde inn en resept og få den godkjent, før de kan søke om tilskudd. Ny resept vil være gyldig fra den 1. i den måneden den meldes inn, og dette blir dermed den første måneden det kan søkes tilskudd for salg i. Alle resepter gis gyldighet ut kalenderåret. Søknad om tilskudd må sendes til Landbruksdirektoratet i løpet av kalendermåneden etter at varene ble solgt, jf. § 5 i RÅK-tilskuddsforskriften.

Det kan gis forlenget frist, hvis foretaket sender direktoratet en begrunnet søknad. Søknad om utsatt frist skal sendes som en henvendelse i søknadssystemet, innen den ordinære søknadsfristens utløp. "Henvendelse" finner du øverst i høyre hjørne under "Alle saker" i søknadssystemet.

Søknader som er sendt etter søknadsfristen, uten at det er søkt om forlenget frist, blir avvist.

4.4 Når blir tilskuddet utbetalt?

Tilskuddet utbetales normalt to måneder etter salgsmåneden. Hvis foretaket for eksempel selger varer i januar, søker man om tilskudd for dette i februar, og får normalt utbetalt tilskuddet i slutten av mars.

Vedtak om tilskudd blir tilgjengelig i innboksen i Altinn og i søknadssystemet når Landbruksdirektoratet har godkjent søknaden. Vedtaket blir normalt tilgjengelig før pengene kommer på konto.

5. Hva gjør jeg hvis resepten endrer seg?

En godkjent resept må oppdateres fortløpende når det gjøres endringer i det tilskuddsberettigede råvareforbruket, fakturabetegnelsen eller varenummeret i tolltariffen. Enhver endring skal meldes inn som en oppdatert resept, slik at resepten samsvarer med de faktiske forhold. Det er søkers ansvar at reseptene til enhver tid samsvarer med råvareforbruket i produksjonen. Ved endringer av ikke- tilskuddsberettigede råvarer holder det at resepten oppdateres ved årlig gjennomgang i desember.

For å endre resepten gjør du følgende:

1. Logg inn i søknadssystemet
2. Finn aktuell resept, under «Tilskudd» og «Resepter»
3. Klikk på «Søk om endring»
4. Registrer endringene i resepten

Reseptnummeret vil være det samme. Det er også mulig å stoppe en resept som ikke skal benyttes lenger.

5.1 Årlig gjennomgang av godkjente resepter

Hvert år i desember mottar du et varsel i søknadssystemet om å foreta en gjennomgang av alle godkjente resepter. Reseptene deres vil da vises i fanen «Forny resepter». Da må du kontrollere at råvareforbruket er korrekt, også det råvareforbruket som ikke er tilskuddsberettiget. I tillegg må du bekrefte at ferdigvaren fortsatt har det varenummeret du har oppgitt i resepten.

Du skal selv fornye, stoppe og endre reseptene i søknadssystemet.

Dersom du ikke gjennomfører gjennomgangen av reseptene innen fristen vil ikke reseptene lenger være gyldige, og du vil ikke kunne motta tilskudd.

6. Hva gjør jeg hvis jeg oppdager feil i en resept eller en søknad?

Dersom du oppdager en feil, skal du umiddelbart melde fra om dette til Landbruksdirektoratet. Det kan for eksempel være at salget er oppgitt som antall enheter fremfor kilo eller at det er søkt om tilskudd for feil råvare, eksempelvis helmelkspulver i stedet for skummetmelkpulver.

Det er mulig å trekke tilbake en søknad som ikke er behandlet. Dette gjør du ved å finne den aktuelle søknaden under «Pågående saker» i søknadssystemet. Etter du har trukket tilbake en søknad, kan du sende inn søknaden på nytt. Dersom søknadsfristen har gått ut eller søknaden allerede er behandlet må du sende en henvendelse til Landbruksdirektoratet hvor du oppgir riktig informasjon. Muligheten til å sende oss en slik henvendelse finner du øverst i høyre hjørne på siden «Alle saker» i søknadssystemet.

I forbindelse med en kontroll, se avsnitt 7, vil det at foretaket selv har meldt fra om en feil, kunne være et formildende moment i avkortingsvurderingen.

7. Landbruksdirektoratet foretar kontroller

Landbruksdirektoratet vil regelmessig gjennomføre kontroll av ordningen. Etter § 6 i forskriften kan vi etterspørre den informasjonen vi finner nødvendig for å sikre forsvarlig og korrekt forvaltning av ordningen. Dokumentasjon skal være tilgjengelig ved en eventuell kontroll.

Eksempler på dokumentasjon Landbruksdirektoratet kan kreve er

- produksjonsresepten, slik den fremgår av bedriftens internkontrollsystem
- dokumentasjon for evt. Prosessrelatert svinn
- faktura for innkjøp av råvarer
- produktatablad
- leverandøravtale/-erklæring som bekrefter at råvarene er norske
- vareprøve
- bindende klassifiseringsuttalelse fra Tolletaten (BKU)
- fakturaer for salg av ferdigvare
- prognose for salg av ferdigvaren

Ved en dokumentkontroll kan det også bli aktuelt å gjennomføre en stedlig kontroll, jf. forskriften § 6 fjerde ledd.

7.1 Retting av feilutbetalinger/tilbakebetalingskrav

For å være berettiget prisnedskrivningstilskudd må vilkårene i RÅK-tilskuddsforskriften § 2 ha vært oppfylt i perioden foretaket mottok tilskuddsutbetalingen. Dersom det blir oppdaget at tilskudd er utbetalt på feil grunnlag, kan Landbruksdirektoratet korrigere tidligere tilskuddsutbetalinger jf. forskriften § 7. Feilutbetalinger skal i all hovedsak rettes, uavhengig av om feilen skyldes tilskuddsmottaker eller forhold hos forvaltningen. Dette gjelder som utgangspunkt uavhengig av om tilskuddsmottaker har vært i aktsom god tro om utbetalingen.

For næringsdrivende som mottar offentlige tilskudd, stilles det høye krav til aktsomhet. Dette innebærer blant annet at aktørene må sørge for at det foreligger gode interne kontrollrutiner, slik at man til enhver tid oppgir riktig og oppdatert informasjon. RÅK-tilskuddsordningen er en tillitsbasert ordning, og det er tilskuddsmottaker som er ansvarlig for å gi korrekte og utfyllende opplysninger til direktoratets beslutningsgrunnlag. Dette følger av forskriften § 6.

Eksempler på forhold som kan føre til tilbakebetalingskrav (ikke uttømmende) er at

- faktisk råvareforbruk ikke samsvarer med råvareinnhold oppgitt i godkjente resepter
- bindende klassifiseringsuttalelse (BKU) viser at varenummeret tilskuddsmottakeren har oppgitt i resepten er feil
- det er søkt om tilskudd for råvarer som ikke er produsert i Norge
- det ikke er samsvar mellom fakturert salg (omsatt mengde) og mengden det er søkt tilskudd for
- varen er solgt i et marked som ikke regnes som et dagligvaremarked etter forskriften

- Tolletaten trekker tilbake en tidligere utstedt BKU fordi varen er feilklassifisert, og riktig klassifisering viser at varen ikke har vært tilskuddsberettiget i perioden foretaket mottok tilskudd

7.2 Tilbakeholdelse

Landbruksdirektoratet har anledning til å holde tilbake tilskudd, jf. forskriftens § 8. Vilkåret for tilbakeholdelse er at foretaket har handlet eller handler i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av forskriften.

Hjemmelen kan for eksempel tas i bruk der en tilskuddsmottaker ennå ikke har gitt de nødvendige opplysningene direktoratet har etterspurt i forbindelse med kontroll av tidligere mottatte tilskudd.

7.3 Avkorting

Der søkeren har gitt feilaktige eller mangelfulle opplysninger kan avkorting være aktuelt, i tillegg til et eventuelt tilbakebetalingskrav. Avkorting innebærer at det foretas en reduksjon i det tilskuddet som foretaket er berettiget. Avkorting kan foretas der det er utvist uaktsomhet eller forsett ved overtredelse av bestemmelsene gitt i eller i medhold av forskriften. Dette følger av forskriften § 8.

Det foreligger generelt en streng aktsomhetsnorm for profesjonelle søkere av offentlig tilskudd. For at en handling skal anses som uaktsom kreves det at det foreligger et avvik fra hva som normalt kan forventes av en aktsom aktør i tilsvarende situasjon. For at uaktsomheten skal anses som grov, må det foreligge et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte.

Avkorting innebærer at tilskuddsmottaker må betale tilbake hele eller deler av det totale rettmessige tilskuddsbeløpet aktøren har mottatt eller skulle ha mottatt, i perioden tilskuddsmottaker har handlet i strid med bestemmelser i forskriften. Størrelsen på avkortingsbeløpet blir fastsatt etter en konkret vurdering av den aktuelle saken.

Eksempel på avkorting

«Et foretak har søkt om tilskudd for 5 ferdigvarer og fått utbetalt totalt 50 000 kroner for salg av disse varene. De har gitt feilaktige opplysninger om et produkt der det er utbetalt 10 000 kroner i tilskudd. Disse feilaktige opplysningene ble gitt med overlegg for å få mer tilskudd. I en slik situasjon vil Landbruksdirektoratet kreve tilbake de 10 000 kronene foretaket har mottatt i tilskudd for salg av dette produktet. I tillegg vil Landbruksdirektoratet avkorte i det rettmessige tilskuddet, på 40 000 kroner. Hvor stor andel av det rettmessige tilskuddet som også skal tilbakebetales beror på en konkret vurdering i det enkelte tilfellet. I dette tilfellet hvor det ikke er tvil om at de feilaktige opplysningene ble gitt med overlegg, vil det være aktuelt å avkorte hele det rettmessige tilskuddsbeløpet på 40 000 kroner».

Et overordnet mål med avkortingsreglene er å sikre en forsvarlig forvaltning av fellesskapets midler, samt oppfordre til å overholde opplysningsplikten og regelverket for

øvrig. Om det skal avkortes beror på en konkret helhetsvurdering i det enkelte tilfellet. Hovedregelen er at det skal avkortes der vilkårene for det er oppfylt.

7.4 Renter

Dersom Landbruksdirektoratet vedtar at uberettiget tilskudd skal tilbakebetales, kan direktoratet også kreve renter. Der foretaket ikke har vært i aktsom god tro om utbetalingen kan rentene beregnes fra tilbakebetalingskravet kom frem til foretaket. Ved grov uaktsomhet eller forsett kan renten beregnes fra utbetalingstidspunktet. Dersom utbetalingen er foretatt i god tro illegges det ikke renter på tilbakebetalingskravet.

7.5 Innkreving av tilbakebetalingsbeløp, avkorting og renter

Differansen mellom utbetalt beløp og berettiget tilskudd som følger av vedtak om tilbakebetaling kan kreves tilbakebetalt fra foretaket eller motregnes i senere tilskuddsutbetalinger, jf. forskriften § 9 første ledd. Det samme gjelder for innkreving av avkortingsbeløp og renter.

7.6 Utestegning

Der foretaket har overtrådt RÅK-tilskuddsforskriften grovt uaktsomt eller forsettlig, kan Landbruksdirektoratet utestenge foretaket fra ordningen i inntil tre år regnet fra vedtakstidspunktet, jf. forskriften § 10.

8. Rettigheter og klageadgang

Et enkeltvedtak er en avgjørelse som har betydning for en person eller foretaks rettigheter og plikter. Godkjennelse av resepter og søknad om RÅK-tilskudd er et enkeltvedtak. Det betyr at saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven gjelder for søknadene. Det vil gi søkeren rettigheter blant annet til å uttale seg og få innsyn i sakens dokumenter. Det betyr også at man kan klage på vedtak til Landbruks- og matdepartementet. Klagen sendes til Landbruksdirektoratet, som avgjør om vedtaket skal omgjøres. Dersom Landbruksdirektoratet ikke omgjør vedtaket, vil klagen sendes videre til Landbruks- og matdepartementet for endelig avgjørelse. Se RÅK-tilskuddsforskriften § 13.

Med hilsen
for Landbruksdirektoratet

Elsebeth Hoel
seksjonssjef

Åsne Vidarsdotter Juul
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.